

מסורת הש"ס

(א) ומוספת פ"ב ה"ד... (ב) נכ"ט ברייתא דרבי... (ג) חז"ל הוה אהו פ"ב דרשון... (ד) מנחת פ"ב... (ה) מנחת פ"ב... (ו) מנחת פ"ב... (ז) מנחת פ"ב... (ח) מנחת פ"ב... (ט) מנחת פ"ב... (י) מנחת פ"ב... (יא) מנחת פ"ב... (יב) מנחת פ"ב... (יג) מנחת פ"ב... (יד) מנחת פ"ב... (טו) מנחת פ"ב... (טז) מנחת פ"ב... (יז) מנחת פ"ב... (יח) מנחת פ"ב... (יט) מנחת פ"ב... (כ) מנחת פ"ב... (כא) מנחת פ"ב... (כב) מנחת פ"ב... (כג) מנחת פ"ב... (כד) מנחת פ"ב... (כה) מנחת פ"ב... (כו) מנחת פ"ב... (כז) מנחת פ"ב... (כח) מנחת פ"ב... (כט) מנחת פ"ב... (ל) מנחת פ"ב...

אמר להם הממונה פרק שלישי יומא

לח.

כסירוגין. אם לא שכח אחריו ראשי מיבות עד סוף המקרא ואת כי שטיח ואחריו ראשי מיבות עד סוף המקרא יתן ה' אותך ואחריו ראשי מיבות עד סוף המקרא ואלו המים ואחריו ראשי מיבות א"ל (אם שכח ואת כי שטיח): להביא דלתות. לשער המזרח של העזרה ושל נחושת היו:

כסירוגין: ניקנור נעשו נסים לדלתותיו; ת"ר מה נסים נעשו לדלתותיו אמרו כשהלך ניקנור להביא דלתות מאלכסנדריא של מצרים בחזרתו עמד עליו נחשול שבים למכעו נטלו אחת מהן והטילוה לים ועדיין לא נח הים מועפו בקשו להטיל את חברתה עמד הוא וכרכה אמר להם המילוני עמה מיד נח הים מועפו והיה מצטער על חברתה כיון שהגיע למלה של עכו היתה מבצבצת ויוצאה מתחת דופני הספינה ויש אומרים בריה שבים בלעתה והקיאתה ליבשה ועליה אמר שלמה יקרות בחינו ארזים הריטנו ברוחם אל תיקרי ברותים אלא ברות ים

לפיכך כל השערים שהיו במקדש נשתנו להיות של זהב חוץ משערי ניקנור מפני שנעשו בו נסים ויש אומרים מפני שנחוששת מוצהבת היתה ר' אליעזר בן יעקב אומר נחשת קלוניתא היתה והיתה מאירה כשל זהב: מתני' ואלו לגנאי של בית גרמו לא רצו ללמד על מעשה לחם הפנים של בית אבטינס לא רצו ללמד על מעשה הכתב על הראשונים נאמר זכר צדיק לברכה ועל אלו נאמר ישם רשעים ירקב: גמ' ת"ר בית גרמו היו בקיאין במעשה לחם הפנים ולא רצו ללמד שלהו חכמים והביאו אומנין מאלכסנדריא של מצרים והיו יודעין לאפות כמותן ולא היו יודעין לדרות כמותן שהללו מסיקין מבחוץ ואופין מבחוץ והללו מסיקין מבפנים ואופין מבפנים הללו פיתן מתעפשת והללו אפי פיתן מתעפשת כששמעו חכמים בדבר אמרו כל מה שברא הקב"ה לכבודו בראו שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתי ויחזרו בית גרמו למקומן שלהו לחם חכמים ולא באו כפלו להם שכרן ובאו בכל יום היו נטמלין שנים עשר מנה והיום עשרים וארבעה ר' יהודה אומר בכל יום עשרים וארבעה והיום ארבעים ושמונה אמרו להם חכמים מה ראיתם שלא ללמד אמרו להם יודעין היו של בית אבא שבית זה עתיד ליחרב אמרו אדם שאינו מהוגן וילך ויעבוד עבודת כוכבים בכך ועל דבר זה מוכריין אותן לשבח מעולם לא נמצאת פת נקיה ביד בניהם שלא יאמרו ממעשה לחם הפנים זה ניוונין לקיים מה שנאמר והייתם נקיים מה' ומישראל: של בית אבטינס לא רצו ללמד על מעשה הקמורת: ת"ר בית אבטינס היו בקיאין במעשה הקמורת ולא רצו ללמד שלהו חכמים והביאו אומנין מאלכסנדריא של מצרים והיו יודעין לפטם כמותם ולא היו יודעין להעלות עשן כמותן של הללו מתמר ועולה כמקל של הללו מפציע לכאן ולכאן וכששמעו חכמים בדבר אמרו כל מה שברא הקב"ה לכבודו בראו שנאמר כל פעל ה' למענהו ויחזרו בית אבטינס למקומן שלהו לחם חכמים ולא באו כפלו להם שכרן ובאו בכל יום היו נטמלין שנים עשר מנה והיום עשרים וארבעה ר' יהודה אומר בכל יום עשרים וארבעה והיום ארבעים ושמונה אמרו להם חכמים מה ראיתם שלא ללמד אמרו יודעין היו של בית אבא שבית זה עתיד ליחרב אמרו שמא ילמוד אדם שאינו מהוגן וילך ויעבוד עבודת כוכבים בכך ועל דבר זה מוכריין אותן לשבח מעולם לא יצאת כלה מבושמת מבתיהן וכשנשואין אשה ממקום אחר מתנין עמה שלא תתבסם שלא יאמרו ממעשה הקמורת מתבסמין לקיים מה שנאמר והייתם נקיים מה' ומישראל תניא אמר ר' ישמעאל פעם אחת הייתי מהלך בדרך ומצאתי אחד מבני בניהם אמרתי לו אבותיך בקשו להרבות כבודן ורצו למעט כבוד המקום עכשיו כבוד מקום במקומו ומיעט כבודם אמר ר' עקיבא (פעם אחת) סח לי ר' ישמעאל בן לוגא פעם אחת יצאתי אני ואחד מבני בניהם לשדה ללקט עשבים וראיתי (ששחק ונכה) אמרתי לו מפני מה בכית אמר לי כבוד אבותי נזכרתי ומפני מה שחקת אמר לי שעתיד הקב"ה להחזירה לנו ומפני מה נזכרת אמר לי מעלה עשן כנגדי הראהו לי אמר לי שבעה היא בידינו שאין מראין אותו לכל אדם אמר ר' יוחנן בן נורי פעם אחת מצאתי זקן א' ומגילת סממנין בידו אמרתי לו מאין אתה אמר לי מבית אבטינס אני ומה בידך אמר לי מגילת סממנין הראהו לי אמר לי כל זמן שבית אבא היו קיימין לא היו מוסרין אותו לכל אדם ועכשיו הרי הוא לך והוזהר בה וכשכאתי וסחתי דברי לפני ר"ע אמר לי מעתה אסור לספר בגנותן של אלו מכאן אמר בן עזאי בשמך יקראוך ובמקומך יושבוך ומשלך

בירושלמי אמר ר' יוחנן בן נורי מה שאיל אוזו זקן שהיה מבית אבטינס, א"ר עקיבא כיון שכוונתם לשם שמים היתה אסורה לספר בגנותן. וכן אמר בן עזאי בשמך יקראוך ובמקומך יושבוך

כדי שלא יהיה המלאכה אלא בני שחפץ. מעלה עשן. הם שנותן בקטורת ומעלה עשנה כמקל שאינה מופצעת לכאן ולכאן. וכן שהגיד ר' יוחנן בן נורי מה שאיל אוזו זקן שהיה מבית אבטינס, א"ר עקיבא כיון שכוונתם לשם שמים היתה אסורה לספר בגנותן. וכן אמר בן עזאי בשמך יקראוך ובמקומך יושבוך

כדי שלא יהיה המלאכה אלא בני שחפץ. מעלה עשן. הם שנותן בקטורת ומעלה עשנה כמקל שאינה מופצעת לכאן ולכאן. וכן שהגיד ר' יוחנן בן נורי מה שאיל אוזו זקן שהיה מבית אבטינס, א"ר עקיבא כיון שכוונתם לשם שמים היתה אסורה לספר בגנותן. וכן אמר בן עזאי בשמך יקראוך ובמקומך יושבוך

הגהות הב"ח

(א) נ"ב ב"ל מה שכתב הקרי"ה לכתוב בראש שנאמר כל פעל ה' למענהו ר"ב וקשה לה להם טעם זה ח"ל תפוס מעלה עשן דהיה ליה כלאו ירקיע ואלו היסר אחת מכל סממניה הייב מלחמיה פ"ה דף ק"ג: (ב) ר"י ד"ה פרק בשיר הכרת קול: (ג) ר"ה שהללו כי מתיי מיה פ"ה או מתיי ספינה רוקרת היו יבאים לנכס: (ד) ר"ה ד"ה ד"ה יקראוך כלומר לא יבא וי' על ברחם בשמך יקראוך לנח ולרשע ממקומך:

תוס' ישנים

גורלות של כל דבר. וכן זה אלה דברי התנא דלא מנוולת נשק אלה מקרא דגול גול ריבה מתמקם נגדו: דכמתו: דהיו משקלן ליה בגלגלה פ"ח ומפרס פ"ב דשמיטת קדשים (דף כ"א): שהיה מתן ומלה היסר מל' מים מן הים ששה שלמה שהיה של כל הילה של יספלו מתיי גלגל ויבסי כירשמי הים היה בית היטלה לנכס שהיה הים נלמה לנכס כי ואקיען ללו ב"ל היה וברקיען כהיה ד"ר יבאען בן לוי אחת המים היתה מושפת לו מעין טעם יהו רגל השוריים פחותים כרמנין ואלו היענא אם היה ים של שלמה בית שנילו: בקתתא דרניי וזמני. וזאת בני כלס וזמני נוספיה מקיפי כן יענדי כלס נוספיה על וכן י"ל שמתחלה היו של וכן הילס עמון והיו נעילן לעשות הילס וזמני פחותים מן גוף הכלי אלא נדית הילס אין למדן בן שאין לעשותן של כסף וכשחפץ הכלי של

זכר. ה"ר יוסף: עמד נחשול ב'. לא מפני ששה עבירה כשהלך למזרים כדלמתינן נספרי לגור עם אי אמה חזר אלא אלה חזר למסורה ולכתיב האל: והללו פתן מתעפשת. ואע"פ שהיה הלחם חס כיום הלחמו מ"מ מה שאמרו כ"ד א"ל היה הקריה רובל לתקן: שנאמר כל פעל ה' למענהו. הלא לא מתיי קרא דלכודי כדלתיי שאין כל כך גנול אם היה מלמעל ואין זה אלא יתרה בעלמא דרשנין מתיי דמתיי כל פעל וז' ה"ב נספריי שניי וכמה פתריי ומה דלתי והוכתי מעלה ד' העשן כנפרי. ויש איתו עשב שמתלה עשן כנגדי ואינו מלמעל לנחן ולנחן אלא מתמר ועלה כמקל דלתיי שלא היה שום חס מוכר אלא אם אכל עשב אחר שמתו מעלה עשן כנגדי אלא היה מלמעל עשן כנגדי מתיי כי ספריי שמתו כס נמספת שקלים ופרק ה' מעלה עשן עומד נגדי ויתוספתא (דיומא פ"ב) מתו דלתיי כנגדי מתיי לחוס ספריי דנפרי גינול רלשית ל' למרס דכפרישית וי' תוספתא שאלמר כה מעלה עשן נגדי ולא כמות כה על עומד ולא דלתיי ויתיה שהיה עומד או דלתיי לתקן הלשון ומכפרישית עיקר. ה"ר אלחנן:

עין משפט ונר מצוה

נ"א מ"י פ"ו מלכות ס"ב ה"ל י' טו"ט ע"ד ר"י ט"ו ר"ב סוף ג' נ"ב ב' מ"י פ"ה מהל' ג' המורה ה"ל ה':

תורה אור השלם

- 1. קרות חביו ארזים רדושתו ברותים:
2. זכר צדיק לברכה ויש רשעים ירקב. משלי י'
3. כל הזקרא בשמי ולכבודי בראתי יקרתיו אף עשיתיו:
4. ומכשנה הארץ לפני וי אחר חשביו והייתם נקיים מן וישיקאל והיתה הארץ הוואת לקם לאתוהו לפני:
5. כל פעל ה' למענהו וגם רשע ליום קצתו: משלי טו' ד

הגהות מהר"ב

א"ר ר"ה מסיקין וי' (אם שכח ואת כי שטיח) ר"ב שהיה יתקן עשם מתנו דברי כפ"ע וקא' אלעיל כסוף העמוד דלמי הסי' אם שכח ומפרס ר"י דשיני מה דמתיי ואת כי שטיח דלם שכח לא מתיי קראת. ישע"ה כי האמת פס:

לעזר רש"י

מירט"ו (מירט"ו) נל.

מוסף רש"י

לכבודי. לפנאו ואכות פ"ו ה"ו.

רבינו תנאל

ואלו לגנאי בית גרמו לא רצו ללמד על מעשה לחם הפנים. ולא היו יודעין לדרות. כן כן ר"ב בשולי הפחתה (תמיד פ"ו). וכמו שאמרו יצא דריית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה (שבת ק"ז). וכן בית אבטינס דבריי פשוטין הן. בר קמרא לא רצה ללמד על מעשה הכתב. מאי מעשה הכתב (כן) והיה נוטל ה' קולמוסין בהי אצבעותיו ואם היתה חובה שיה' אחיות כותבה בבת אחת. כל פעל ה' למענהו. פ"ה פעל ה' ונתן חכמה לזה יתר מזה. למענהו,

כדי שלא יהיה המלאכה אלא בני שחפץ. מעלה עשן. הם שנותן בקטורת ומעלה עשנה כמקל שאינה מופצעת לכאן ולכאן. וכן שהגיד ר' יוחנן בן נורי מה שאיל אוזו זקן שהיה מבית אבטינס, א"ר עקיבא כיון שכוונתם לשם שמים היתה אסורה לספר בגנותן. וכן אמר בן עזאי בשמך יקראוך ובמקומך יושבוך

א) ע"כ ש"ך ל"ה ע"ה. (ב) דגדיל בטעמן. (ג) ע"כ ש"ך ל"ה ע"ה. (ד) ג"ל תתח.